

dottak, de mert igazak, azoknak meg-eszelése csak is üdvös lehet.

A Bégának mint viziutnak rendezése és fentartása első sorban városi érdek, mert ettől az nemcsak közvetett, hanem még több közvetlen hasznot huz. Nem foglalkoztat-e a hajózás és a forgalom száz és száz kezét; és pedig bennlakókat és olyakat nagyobb részt, a melyek különben a város terhei volnának? hát még ha vesszük azon 3000 hajót a mely évente itt megfordul — mert ennyi volt 1890-ben a hajóforgalom — azok legénységét a mely napokon keresztül itt szerzi be szükségleteit, és így táplál mesterembert éppen úgy mint kereskedőt és termelőt, lényegesen járulván az adóképeség és vagyoni gyarapodás fokozásához.

Ugyanily jótéteményben részesíti a viziut a megyének a Béga környékén fekvő többi községeit, alkalmat nyújtván a termelőknek természetnyeiért nagyobb árakat nyerni el, mint azt a közlekedési ut hiányában tehetnék.

Ott van végre a Torontáli helyi érdekű vasut, a melynek természetes végpontja e város, és a melynek főfeladata nemcsak alsó Torontálból hanem alsó Temesmegyéből is ide-terelni a forgalmat a viziutal továbbításhoz.

Ha három ily jelentékeny és első sorban érdekelt fél, saját jól felfogott anyagi jólétét tartva szem előtt egyesül, és nem retten vissza némi áldozattól sem, úgy lehetetlen, hogy a viziut tovább is oly elhagyatott állapotban maradjon, mint a milyenben jelenleg szenved.

Kormányunk a mint tudjuk foglalkozik már a Béga szabályozásával, és tervbe vétetett, hogy abban ne csak az ármentesítési, hanem a hajózási szempont is méltatásban részesüljön. Ez mind szép és helyes, de végre is

annak keresztül vitele még messze van, és ha létesül is egykor, azt bevégni végzetes volna, mert addig még sok vasut épülhet — esetleg csatorna is — melyek megirigyelve azon két millió métermázsát a mit a Béga Becskereknél évente a hátán visz, könnyen másfelé terelhetik a forgalomnak oroszán részét, itt tehát cselekedni kell és pedig minél előbb annál üdvösebb.

Sajnos hogy a felső Béga — értve a Béga-Szent-Györgyön felüli részt — aránylag nagy eséssel bír (Temesvárig 10 méter) és sokkal kevesebb tápot nyer, semhogy egy bizonyos vízmennyiség e szakaszon fentartható volna, szerény véleményem szerint tehát, e vonalnak jó hajózható karban tartása sem átvágások, sem védgátak vagy kotrás által nem lesz keresztül vihető, ide vizet kell teremteni az pedig sok, nagyon sok költséget okoz, így majd meg kell elégedniünk azzal, hogy a zátonyosabb helyek időről-időre némileg kisimittatnak és az által az ut, ha nem is kellőleg és félig-meddig járhatóvá fog tétetni.

Másként áll a dolog az alsó Bégával, kivált Becskerektől Gusztosig, itt az esés már gyengül — alig 4 méter. — e vonalrészt nem annyira a felülről jövő mint a beömlésnél gátul szolgáló víztömeg dominálja, mert a mint tudjuk a Duna és a Tisza duzzadása felhat nemcsak Becskerekig, hanem egész Toráig is, itt tehát sokkal könnyebb és kivihetőbb a segítség, és az intézkedés annál indokoltabb mivel tudtommal a szabályozási terv e vonalszakasszal nagyon keveset foglalkozik.

Ha a természetes duzzasztás a viziut előnyére szolgál, úgy ezen előnyt törekedni kell mesterséges uton elérni oly időben is, midőn a természet megtagadja a hozzájárulást, már t. i. a Duna

és a Tiszának csekély vizénél. Az ily mesterséges duzzasztó egy a Béga kiömlésénél alkalmazandó kettős zsilipből állana a mely természetesen csak akkor jönne használatba, midőn azt a víz csekély volta megkívánja.

E terv nem új ugyan de még kevesen méltatták komoly megfontolásra, mert két ellenzője van, és pedig először a pénz, másodsor a víznek mint fogyasztási anyagnak a lényege. E két akadályt nem szabad ugyan kicsinyíteni, de azoktól visszarettenni sem volna észszerű, midőn oly fontos közgazdasági kérdés megoldásáról van szó, mint a Bégának Becskerektől le a Tiszáig hajózható állapotban fentartása.

Hogy egy kettős zsilipnek a Béga torkolatánál megépítése mibe kerülhet? ezt nagyon természetesen csak a talajnak megfigyelése és a terv elkészülte után lehet egészen pontosan megállapítani, nézetem szerint azonban az nem kerülhet többé 80—90,000 forintnál, hiszen a szabályozási tervetnél, mint nagy zsilip jelzett a remetei 124,000 forint előirányzattal szerepel, már pedig annak minden esetre szilárdabbnak és ellenállható képesebbnek kell lenni mint a Béga-torkolatának, mert az a nagy víz lefolyását lesz hivatva gátolni, míg emez a lanyhább kis vizet fogná fel annyira, hogy a mai 2 láb vizet 5 lábra felduzzasztja. De tegyük fel, hogy egy ily zsilip kerek 100,000 forintot venne igénybe, ez évi 5—6000 forint kamat és törlesztési részletnek felel meg 35—40 éven keresztül, a mely időszak után az építmény mint tehermentes mű válnék tulajdonúl az érdekeltéknek. Tegyük fel továbbá, hogy a zsilip fenntartás, felügyelet és kezelési költsége évente további 4—5000 forintba kerül, az összes

gőz mozgó erejét is — mint már odafen jeleztem — az osztrák-magyar államvasut mellé feküdt, miáltal a személy-áruforgalom nagy lendületet és a fürdő sok vendéget nyert. Legtöbben külföldről, különösen Bécsből jönnek ide és, hogy egy nagybecskereki ügyvéd szavával éljek, számos „lengyelországi gyanus egyén“ is itt keres gyógyulást.

Van továbbá Pöstyennek fodrász és fényképész műterme, több vendéglője és csak egy német színháza, van mosó és egyéb intézete, bodegája, kölcsönkönyvtára, szolgabirodása, több utcája, sok háza, számos kiadó szobája, egy parkja és néhány tere. Ez utóbbiakon követik el a térzenéket. Az ipar is hatalmas virágzásban áll s itt első helyen az idegeneket kifosztó háziipar említendő. Ennek a fejlesztése képezi a benszülőttek legfőbb gondját, amiről a múlt héten lefolyt zajos tanácsülés is tanuskodik. A képviselő-testületnek tuzó kisebbsége ugyanis indítványba hozta egy „idegeneket kifosztó tanfolyam“ felállítását, mely a részletesen kidolgozott terv szerint a téli hónapok alatt működve a város emelkedését hatalmasan előmozdítaná. A józanabb többség azonban eme javaslat határozott ellenzésével hangsúlyozta, hogy ily intézmény a fürdővendégekben rossz vért szülne anélkül, hogy a lakosságra nézve haszonnal járna. „Mert — ugymond a szónok — ezen a téren ki-ki ugyanis megteszi amit csak tehet és nincs az a tanfolyam, mely a szőnyegen forgó iparágat az eddiginél virágzóbb fokra emelhetne.“ Allításai beigazolására utalt néhány fürdővendég szomorú sorsára, büszkén

hangsúlyozva, hogy a rajta lévő nyáriruha is egy tavalyi lakójától származott reá, beszámítás utján, és végül lankadatlan munkásságra buzdította az érdemes urakat. Ervelése előtt a legvérmesebb „helyi érdekű hazafiak“ is meghajoltak és a tanfolyam terve elbukott.

Kiránduló helyünk is van. A fürdőkről kibocsátott ismertető könyvecskékben a több napi járásra eső vizesést, hegyszakadékok, forrást vagy vízhangos barlangot szintén az illető fürdőhelyhez tartozónak szokás hirdetni s ily módon a kies fekvésű Melencze bátran dicsekedhetnék Marilla regényes ligeteivel, mert hiszen csak fél napi zónázás kell odáig. Hála Istennek ez Pöstyénre nem vonatkozik. Közvetlen közelben szellős hegyoldal hívogató árnyékában fekszik a mi üdülő helyünk. Neve: Banka s gyalog elérjük mi, a fürdővendégek három óra alatt, ép lábú embernek öt perc, idevaló fiakkere — az etetési időt is bele számítva — három és fél óra alatt szágult oda. A többi üdülő helyekkel az a közös vonása, hogy üdülni ott nem igen lehet, egyébiránt pedig mindent megtalál az élv-sóvár idegen. Rácsos kerítés, kintorna és lipói turó köménymaggal vagy a nélkül készen állanak a vendég felüdítésére. Két ember akadt, a kire rá lehet bizonyítani, hogy két izben próbálkoztak a Bankán üdülni. Az egyik egy nyugalmazott hadnagy, aki 18 év óta jár ide, a másik avval mentegetődzik, hogy a pénztárczáját felejtette ott, azért kellett visszamennie. Ezek közbámulat tárgyai.

Különböznél nehéz volna minden említésre

méltó dolgot felsorolnom, még nehezebb mindazt felemlitenem, a mi itt mindabból hiányzik amit a közönség joggal megkövetelhetne. Tény, hogy Pöstyén világfürdő lesz, ezt naponta emlegeti az új bérő és egész udvara; tény, hogy nem az, ezt naponta tapasztaljuk mi, az adófizető nép, a napjában 24 órán át unatkozó tömeg. Mísem jellemzi jobban a helybeli élet változatoságát és semmisen emeli ki inkább a forrás és iszap gyógyerejének bámulatos hatását, mint ama mondás, mely itt gyökeret vert, hogy: Pöstyénbe nem jön senkisémmulati, csak a nyavalya hozza ide az embert. Megfordítva époly igaz e tétel: a ki Pöstyénbe jön, az nem is mulat. De ugyan kinek is volnának ily merész igényei, ki is gondolna ilyesmire itt, hol az ép tagu ember minden lehet, csak fürdővendég nem, hol még a katonatiszt is botra támaszkodik és civilben jár, hol a souper csárdás az álmok világába tartozik, mert ahhoz mindenekelőtt láb kell, hol krakeler nincs egy se, mert itt már árszlán az, a ki két mankón délczegen járkál, hős, a ki csak két botra támaszkodik, félisten, a ki maga emberségéből sántikál végig a kavicsos uton. Már pedig egyenruha, souper-csárdás és krakeler nélkül még Dante sem képzelhetett volna magának mulatságos fürdői életet, pedig elég nagy fantáziája volt. Igaz, itt nincs krakeler, de nincs is a világi hivalgásnak az egyenetlenségnek, társadalmi borzalkodásnak még árnyéka sem.

A százados hársak fölött a fájdalom örangyalának szárnycsattogása hallatszik s e

10,000 forint évi költséggel oly helyzet teremtetnék a mely kielégítő voltánál fogva biztosítaná mindenkorra a vizut üzemét és így vitalis érdekek nyernének általa védelmet.

Ezen évi kiadást a városnak, a melynek mint jeleztem a bégaut fenn-tartása leginkább érdekében fekszik megkell osztani a másik két érdekelt féllel: a megyével és a Torontáli vasutal, és ezt meg is teheti, mert hiszen a hajók után huzott partjavadalom évenként 10—12,000 forintra rug, és az ily bevétel első sorban is oly kiadások fedezésére kell hogy szolgáljon, a mely a hajóforgalom érdekében történik. Káros volna a hajózást terhelni vámmal, mert az a vételdj drágítását idézné elő, ez pedig a termelő közönség rovására megy, tehát sem a város, sem a megye által nem volna észszerűen előírható.

Hogy a másik akadályra térjek át, a mely a zsilip ellen szólhat, az a viznek mint élvezeti anyagnak lényege. Hát biz az igaz, hogy ha a Béga álló vizzé tétetnék — miután elég sajnosan annak a hivatását Becskerek városra megosztja a város csatornáiból beömlő szennyvizek levezetésével és a lakosságnak ivó- és főzővizzeli ellátásával — ez közegészségi szempontból még károsabb és végzetesebb volna a jelenlegi helyzetnél is, de itt arról nem is lehet szó, miután a zsilipet minden 24 óra alatt egyszer legalább 6 órára nyitva hagynák, hogy a felduzzadt víz gyorsan lezaladhasson s a medence azután ismét csak 5—6 óra alatt telhetne meg, és ily mester-séges mozgásba hozása a viznek azt vélem sokkal előnyösebben fog hatni a felfrissítésre, mert az egész medert felöleli, mint az a jelenlegi csekély folyás mellett történik, mivel egyuttal leöblítésül is szolgálna azon partrészeknek, a melyek a vizszíne felett

zenének nyomasztó hatása alatt az örök béke hangulata lepi el az embert tekintet nélkül arra, hogy első, második vagy harmadosztályu gyógydíjat fizetett-e. A testi fájdalom és tehetetlenség érzete alatt mindnyájan egyaránt görnyedünk, mindnyájunkat a csodatevő forrás gyógyerejébe vetett bizalom vonzott ide s mindnyájunkban közösen él egy szebb és jobb jövőbe vetett reménykedés is. Itt e közös érzelmek és szenvedések benyomása alatt békében élnek egymással a különböző hazáju, vallásu, ajku, nemzeti-ségü, osztályu, rendü, rangu és rang nélküli egyének. Sőt még a nő és férfi közötti annyiszor emlegetett és félremagyarázott különbség is a minimumra redukálódott, amennyiben mindkét nemhez tartozók tekintet nélkül a korra és előéletre közös tükör, iszap és hévfürdőt használnak.

A meseszerűvel határosak ama történetek, melyek a fürdő páratlan gyógyhatásáról közszejön forognak és tagadhatatlan tény, hogy Pöstyén a hason hatású fürdők között forrásának és iszapjának bőségére, valamint gyógyerejére nézve nemcsak az országban, hanem az egész birodalomban első helyen áll. A természet bőven ellátta mindennel ami első rangu világfürdővé teheti, s csak az eddigi kezelés és gazdálkodás okozta, hogy még azzá nem lett. A híres caesari mondás ama variatiója, mely Pöstyénre alkalmazható: jöttem, fürdöttem és győztem, kell hogy minden akadályon és bérlőn diadalmaskodjék s már látom mint változik át hazánk e csodatevő pontja tömegesen látogatott világfürdővé. *Dr. Rózsa Vilmos.*

közvetlenül ma csak a miazmák és baccillusok fejlesztését hivatvák előmozdítani. Komoly gátat a zsilip ellen tehát ez sem képezhet.

Van a zsilip kérdésen kívül még más is a mi a vizut rendezettség tekintetéből megoldásra vár, mert nem elég csupán a vízmennyiségről gondoskodni, a hajózás érdekében evvel mindent még nem tettünk meg, ez a leglényegesebb, a legfőbb ugyan, de egyedül magában csak félsikert biztosít. Itt gondoskodni kell még arról is, hogy a hajók rakodása a lehető leggyorsabban és a legrendezettebben folyhasson le, s hogy a szabadoosság a hajózás körül a mely a Bégában kellő felügyelet és intézkedés hiányában a legtagabb teret hódított magának, lehetőleg korlátozást nyerjen.

Midőn azt állítom, hogy a hajókra és a hajósokra a felügyelet csak hézagos és hiányos, ezzel a városi rendőrséget hanyagsággal vádolni nem lehet czélom, mert ily vád azt nem illetheti meg, hiszen megtesz mindent a mi tőle kitelik, rendőrei cirkálás közben a hol perpatvart tapasztalnak, ott nem mulasztják el soha a közbe lépést, a kapitányság meghallgat minden panaszt és meg is hozza az ítéletet arra, de ez nézetem szerint nem elég, ide a város részéről oly ember kell a ki hivatásánál fogva hajós, a ki nem a felek közti perpatvar kiegyenlítését van hivatva eszközölni csupán, hanem a ki szakszerűen intézkedhet is a hajók felállítására, a vontatás és ereszkedések sorrendje és módzatai fölött. Ily hajós városi közeg ne csak állása, uniformisa, hanem szakértelme által is hivatott legyen az egyes hajósok előtt tekintélyt szerezni, és az mint városi szakközeg bizonyos önállósággal legyen felruházva intézkedési megtételéhez. Az nem állhat a közrendőrökkel egy kategóriában, hanem legalább is oly rangot kell hogy viseljen mint egy rendőrbiztos.

A város ma a hajók érkezését és indulását, azoknak rakodását ellenőrzendő egy part vagy jobban mondva vám felvigyázót tart, azonkívül van a partkaplár a kinek a vizállási mérce megfigyelésén kívül, meglehet hogy még más egyéb functiói is lehetnek, e két állás azon perczen, midőn pályázatutján egy tanult és gyakorlott hajós mint városi partkormányos vagy partbiztos lesz alkalmazva, feleslegessé fog válni, mert azoknak a teendőit és a hajósok és hajók rendben tartása mellett szintén elvégezheti és pedig sikeresebben. Egy ily egyéniség azonban szolgálai teendőket nem végezhet, és annak közvetlen és csak is a rendőrkormányosok alatt kell állania; az állás olyan lenne, mind például az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társaságnál a helyben alkalmazott parti kormányos, a ki altiszti rangban van ugyan, de nyugdíj képességgel bír és a gyakorlati hajózást van hivatva intézni.

A városnak nem szabad továbbá feledni azt, hogy a partjavadalom és a karópénz, a melyeknek szedését a ministerium engedélyezte, első sorban is arra van hivatva, hogy a közlekedési utak abból jó karba helyeztesse-

nek, gondoskodni kell tehát arról, hogy a hajók a Béga partján terhes kocsikkal minden időben megközelíthetők legyenek, a mit sajnos, hogy ma állítani éppen nem lehet, mert kivéve a Deutsch-féle magtár előtti kis részecskét a bégapart bizony nagyon sajnálatra méltó képet mutat és inkább személtlerakónak néz ki mint egyébbnek.

A Torontáli vasutnak, ha a hajózást mint továbbítási eszközt fel akarja használni, a mit hogy akarnia kell, ezt jól felfogott érdeke dictálja neki, első sorban is arra kell ügyelnie, hogy a kiépített rakpartnál a hajók a legnagyobb rendben és a lehető leggyorsabban rakodhassanak, e végből a rakodtatást nem szabad ellenőrzés nélkül hagyni és azt egyedül a rakpartbérliő belátására bízni. A meglevő három tölesér kocsit a nagyobb forgalmat nem képes kielégíteni, azokat okvetlenül még két ily kocsival kell pótolni, hogy egyszerre ne csak három, hanem öt hajó is rakodhasson; a partmenti vágányokat a raktárak alsó részénél összeköttetésbe kell hozni a fővágánnyal, mert a mostani zsák-utcai helyzet — a vak vágány sistema — nagyban járul a rakodás lassítása és megnehezítéséhez. A bérliőt reá kell birni, hogy a hajóknak mozgását a kiépített rakpart hosszában míg a rakodás teljesen bevégezve nincs, a saját költségén és emberei által végeztesse, mert az ellenkező első sorban időpazarlással jár, de meg hiszen az azért szedi ott az aránylag magasabb átrakodási díjakat mivel abban az ily költségek is bennfoglaltatnak. Az ily gyors mozgás végre is első sorban a rakodó bérlő érdekében történik ugyan, de másrészt annak gyors keresztül vitele a Torontáli vasut előtt sem lehet egészen közömbös, mert így a kocsik kirakása és szabaddá tétele sokkal kevesebb időt veendő igénybe.

A rakodások ellenőrzetése a Torontáli vasut igazgatósága által már azért is óhajtandó, hogy az mint házigazda a fegyelmet a rakodó hajósok között sokkal előbb és jobban tartathatja fenn, mint a bérlő, a kiből ezek csak magánfelet és némileg concurrenst is látnak.

Ha az itt röviden elmondottak megérdemlik a figyelembevételt és az a fölötti elmélkedést, örömmre fog szolgálni hogy a tollhoz nyultam.

Nagy Árpád,

nyugalmozott Dunagőzhajózási ügynök.

* * *

Előre bocsátva, hogy cikkiró nézetét általánosságban osztjuk és Nagy-Becskerek városára életkérdésnek tartjuk hogy a Béga hajózhatása az év minden szakában biztosítva legyen, csak a torontáli helyi érdekű vasutakra vonatkozólag akarunk néhány tévedést helyreigazítani. — Cikkiró azt állítja, hogy a t. h. é. v. természetes végpontja Nagy-Becskerek és főfeladata az alsó Torontálból és alsó Temesből a forgalmat ide a viziutra terelni, miből kifolyólag nevezett vasutat a viziut helyreállításában érdekeltnek tekinti és ezt a költségek hozzájárulásánál bevonnai kívánja; — ez téve-

dés, mert a t. h. é. vasutak érdekei Nagy-Becskereken megszűnnek és reá nézve ha az árut beszállította Nagy-Becskerekre teljesen közömbös az áru innen a vízi utat választja-e vagy vasuton továbbítatik. Miután eddig a szállító közönség innen legnagyobb részt a vízi utat választotta a t. h. é. v. igazgatóság a szállító közönség érdekében mindent megtett, hogy ezen szállítást könnyítse, de ha a szállító közönség a vasuti továbbszállítást fogná előnyösebbnek találni, intézkedéseit ez irányban szintén a szállító közönség érdekeiben meg fogja tenni, mert érdekei mindkét esetben azonosak. A viziutoni szállítás a vasut érdekeit semmiben sem mozdítván elő, a viziut helyreállításánál a vasutársaság érdekelve nincsen és ennél fogva a költéséviseléshez sem foghatna hozzájárulni.

A cikk végén a torontáli h. érd. vasutakra vonatkozólag mondottakra csak röviden annyit, hogy a vasut mint fenn is kifejtettük nincsen érdekelve a vízi szállítás előnyben részesítésénél és nem lehet célja a hajózást mint továbbítási eszközt használni, mert a vasutalati továbbszállítás neki ép oly előnyös, a mi pedig a rakodási berendezéseket illeti ezek a legnagyobb forgalmat is meggyőzhetik ha a rendes hajózás lehetséges, mert az itt a jelen évadban beállott torlodást nem talán az elégtelen rakodókocsi vagy a csonka vágány, hanem azon körülmény okozta, hogy a kis vizállás miatt a rakodáshoz egy ideig hajók épen nem állítottak és ha állítottak is a hajók teljes rakomány helyett csak 25-30%-jét vehették fel hordképességüknek; — meg vagyunk győződve, hogy a mint gondoskodva lesz hogy az év minden szakában a Béga hajózható lesz és így a rendes uszályhajók bejöhetnek és teljes rakományt vehetnek fel, a vasutársaság berendezései teljesen meg fognak felelni és a gyors elszállítást mi sem fogja akadályozni, de az előfordult árutorlodás sem fog többé megtörténni.

IRODALOM.

A szépirodalom kedvelőinek legjobban ajánlható a „Képes Családi Lapok“ című képes hetilap, mely valamennyi hetilap között a legtöbb szépirodalmi közleményeket tartalmazza, e mellett ismeretterjesztő, társadalmi és különösen egészségügyi cikkeket is tartalmaz oly népszerű modorban előadva, hogy azt mindenki élvezettel olvashatja. A „Képes Családi Lapok“ tehát méltán a legkedveltebb lap, mely változatos tartalmával a nagy közönség igényeit legjobban kielégítheti. A legutóbb megjelent 36-ik szám is az érdekes közlemények egész tárháza. Szépirodalmi részén kívül van benne egy nagy érdeklő cikk a hátgörbülésről a gyermekeknek, továbbá egy nevelésügyi cikk „Az anya szeme“ címmel, melynek olvasását egy anya se mulasztja el. Részünkről a legmelegebben ajánljuk a „Képes Családi Lapok“-at. Előfizetési ár egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. Kiadóhivatal: Budapest, V. Nagy-Korona utca 20 sz. Mutatványszámok megkeresésre bárhová ingyen küldetnek.

HIREK.

Hertelendy József boldogult főispánunk emlékére a helybeli izraelita templomban e hó 13-án délelőtt 11 órakor gyászistentisztelet fog tartatni. — Temesvárott e hó 9-én délelőtt 10 órakor Dobó Miklós apátkanonok szolgáltattott gyászmisét az elhunyt lelki üdvéért. A gyászmisén jelen voltak: Németh József felsz. püspök, Bulyovszky János ministeri főmérnök, Jankovich Miklós kir. tanácsos, Menczer Rezső főmérnök, a temesbegavölgyi vízszabályozási társulat titkára és a boldogult főispán számos tisztelője.

Torontálmegye a király előtt. Vármegeyénk küldöttsége Rónay Jenő, kir. alispán vezetése alatt e hó 15-én délben indul Temesvárra, hogy jelen legyen a király látogatásánál, s a megye közönségének hódolatát és ragaszkodását tolmácsolja. A küldöttség ugyanaz nap este Jankovich Miklós kir. tanácsos urnál gyűl egybe s szervezkedik. Ő felsége, a most már teljesen megállapított program szerint a vármegeyénk küldöttségét külön nem fogja fogadni, s így a küldöttség a látogatás napján a torontáli pavillonnál foglal állást.

Kinevezés. Ő Felsége a király, a m. kir. igazságügyminiszter előterjesztése folytán: Weber Ferenc nagyikindai kir. törvényszéki jegyzőt, a törökkanizsai kir. járásbíróvához, albiróvá nevezte ki.

Csegezy bácsi meghalt! Csütörtökön délelőtt kísértük örök nyugalomba mindnyájunknak Csegezy bácsiját, azt az öreg piaristát, kit tíz év óta városunknak apraja nagyja egyaránt ismert, kilenczven év alatt annyira hozzá szokhatott az élethez, hogy szinte hihetlenné látszik a halála, hiszen nem is volt beteg, de egész életében soha sem, csak most gyengélkedett négy napig. Csegezy 1800 május 9-én született Egerben. Ide telepedett ő s székely családnak sarjadéka. Büszke is volt származására a „vén palóc“, mint magát czimezni szokta volt. Ritka szép fejlődésű hatalmas, erős koponyájával és dörgő hangja emlékeztetett is a buzogányos ösökre. 1821-ben öltötte magára Calasanti sz. József szerzetének ruháját és viselte 70 éven át hűségesen s becsülettel. 1825-ben tette ünnepélyes esküjét, melynek egyik fogadalmi pontja az örökös tanítás. Tanított is megszakítás nélkül 41 esztendőig, s mint maga vallotta, nagy örömmel tanított volna ő tovább is, de látása és hallása meghibádzott, és e miatt nyugalomba helyezték. Városunkban tíz év óta lakott; itt is, mint előbb Beszterczen és Nagy-Károlyban nyugalma napjait fel tudta vidiítani; kedélyes maradt, nem zsörtölődött, szerette az embereket, örömet szerzett magának ismerősöket, s érdeklődött minden újság iránt. Hosszu sétáiban ritkán volt kíséret nélkül, mert a kicsinyek köszönését s beszélgetését czukorkákkal s a szegényebbekét krajczárokkal szokta volt jutalmazni. Kiválóan kedves gondja volt szülőföldje kiesinyeire, minden évben két-három ízben is megemlékezett róluk s küldött a kis iskolák növendékeinek mulatságára kisebb-nagyobb összeget, szegény gyermekek és tanítók segélyezésére pedig Egerben alapítványt is tett. Mert igen takarékos gazda volt, pénzes ember híreben állt, s jó humorában ő maga még toldotta is e hirt. Jó humora még akkor sem hagyta el, ha valami véletlen baj érte. Mindig ott szeretett sétálgatni, a hol legtöbb ember s legtöbb jó járt, s biz az többször megtörtént, hogy vigyázatlanságból vagy ember vagy jó elütötte. Mikor legutóbb a hajóhuzó lovak döntötték fel, arra a kérdésre, hogy igaz-e ez, egyszerűen csak annyit felelt: „Igaz, de a vén palóc már ezt megszokta.“ Mikor azt kérdezték tőle, miért él ily sokáig, rendszeren azt felelte, hogy ő az Istentől soha sem kér sokat, mindig csak egy esztendőt, — de sikerült neki kellő időben

prolongálni. Legutolsó vágya volt, hogy megérje a 93 éves kort, mert — ugymond — tudomása szerint még eddig magyar piarista nem volt ilyen idős, — de biz az a prolongatio már nem sikerült szegénynek. Folyó hó 4-én véletlen esés következtében erős rázkódást szenvedett, s meg is hült, ágyba került, s rövid szenvedés után 8-án este 9 órakor csendesen elaludt örökre. Temetésére a megyei és városi előkelőségek, a közel vidéki papság és részvevő közönség nagy számmal jelentek meg a piaristák templomában; innen mise után, melyet nagyságos és főtisztelendő Schaffer Antal, helybeli apátplébános ur nagy segédlettel végzett, az elemi iskolák és a gymnasium tanuló ifjúságával együtt kísérték ki a temetőbe. Nyugodjék békében! Legyen áldott emlékezte!

Halálozás. Bobdai Gyertyánffy Dávidné, szül. Plechl Verona e hó 8-án élete 67. évében elhunyt. A kiadott gyászjelentés a következőképen hangzik: Baranyay Imréné szül. bobdai Gyertyánffy Mária saját, valamint férjének Baranyay Imre m. kir. honvéd századosnak és gyermekeik: Gizella, Ilona és Mária — úgy számos rokon nevében megtört szívvel jelenti szeretett anyjának, illetve napanak és nagyanyjának bobdai Gyertyánffy Dávidnének, szül. Plechl Veronának, Gyertyánffy Dávid Torontál megye volt administrator özvegyének folyó évi szeptember hó 8-án délután 2 órakor életének 67-ik évében történt gyászos kimúltát. A drága halott szeptember hó 10-én délután 5 órakor fog a r. k. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise pedig 11-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni. Aldás és béke poraira! Kelt Nagy-Becskereken, 1891. évi szeptember hó 9-én.

Súlyos csapás érte Hegedűs Miklós, antalfalvi főszozolgabíró. Erzsike nevű 8 éves leánykája ugyanis, rövid szenvedés után elhunyt. A fájdalomtól megtört szülők gyászában és bánatában részt veszünk mi is, és kívánjuk, hogy lélekerővel és istenbe vetett erős hittel viseljék el a fájdalmas csapást.

Kossuth mint kiállító. A szabadságharczi emlékek kiállításába, mint fővárosi levelezőnk értesít, maga Kossuth Lajos is küldött tárgyakat Hentaller Lajos orsz. képviselőhöz. Elküldte azt az ezüst koszorucskát melyet a vitézségi érdemkereszt jelvénye gyanánt viseltek hőseink. A Kossuth által beküldött példány Ihasz ezredesé volt. A szabadságharcz alatt magának az érdemkeresztnek elkészítésére nem volt idő; Kossuth azonban később Turinban a Debreczenben megállapított terv emlékezte után elkészíttette azt s most beküldte a kiállításra. Elküldte továbbá Kossuth az „Iratái“ III. kötetében említett honvédérmét s az érem bélyegzőt is. Ez az érembélyegző remek vésés, s mint Kossuth Hentallernek irt levelében mondja, ezer frankba került.

Esküvő. Annyi gyász után, mely a sziveknek fájdalmat és bánatot okozott, a gondviselés megengedte, hogy városunk egyik köztisztviselőjében és szeretetben élő családjának elsőszülött fia több évek hosszú során keresztül híven táplált és megőrzött érzelmeik és vágyainak teljesülését megérhesse. Folyó hó 8-án az alkonyi órákban vezette oltárhoz dr. Demkó Pálnak érdemekben gazdag országgyűlési képviselőnknek és szeretett nejeének szül. Steingassner Katalinnak elsőszülött fia, Pál a ki szakképzettségével, kifogástalan magaviseletével, nemes szívvel és férfui komoly gondolkozásával már eddig is mindenki tiszteletét kiérdemelte, esküvőjét Szávicz Stefániával ugyancsak városunkbeli nagykereskedő és birtokos, minden női nemes és magasztos tulajdonokban kiváló leányával, a ki szinte atyjának és anyjának példás családéletéhez híven igyekezett megőrizni azt a szeretetet, mely neki e napon a boldogság kapuját megnyitotta.

Mi e frigyhez, mely az égből köttetett és e földön az oltár előtt tett eskü által szétválhatlanná lön, szívünköl csak annyit kívánunk, hogy az oly boldog és tartós legyen mint az örömszülőké, a kik életet adtak azoknak, a kik e napon az egyedül boldogító családelet küszöbét átlépték.

*
Esküvő. Dr. Récsesi Ede ügyvéd e hó 15-én délelőtt fél 11 órakor tartja esküvőjét a helybeli izr. imaházban Billitz Frida kisasszonnyal, Billitz János helybeli kereskedő bájos leányával.

*
A grabácziai konviktusa Szegeden. A gyertyamosi derék atyafiának követői akadtak most Grabácz község lakosaiban. Ez a jómodu németajku falu épp úgy belátta már a magyarosodásnak nemcsak kötelességét, hanem szükségét is, mint a hogy e felől nem rég fényes bizonyítást tett vele egy nyelvű községtársa Gyertyamos, mikor Szegeden iskolás fiai számára tápinteztetet létesített. Ezt akarja most tenni Grabácz falu is, egy szegedi konviktus létesítésével. Ez az eszme úgy került napirendre Grabáczon is, ahogy Gyertyamoson: mindkét községben annyi a magyarul tanulni akaró fiu, hogy Szegeden célszerűnek ígérkezett ellátásukról internátussal gondoskodni. A grabácziaiak már el is határozták, hogy ők is állítanak föl Szegeden egy oly konviktust minő a gyertyamosiaké. Benn is jártak e végből Szegeden, de kissé megkésve már a beiratásokra; ezért nem volt idejük már az ideit tanévre nyélbe ütni a dolgot, az internátus céljára meg különben sem kaphattak a rövid pár nap alatt alkalmas szállást. Jövő évben azonban a grabácziai is fölállítják szegedi konviktusukat, egyelőre csak 25-30 tanuló számára, s mindenben a gyertyamosiak konviktusának mintájára. Így alig két év alatt két konviktust létesít Szegeden magának Torontálme gyének derék németajku lakossága, ami örvendetes bizonyíték arra, hogy sváb testvéreink nemcsak szívben, hanem nyelvben is magyarrá lenni, teljes erővel törekcsenek.

*
A zátonyra jutott „Róza”. Érdekes küzdelemnek volt színhelye a mi Bégánk e héten; nem hiszszük, hogy a nagy Duna bármely szakasza kis helyen, egyszerre annyi hajót vitt volna még a hátán. Hétfőn délben ugyanis, egy „Róza” nevű hajó a Daun-hid fölött megfeneklett és impozáns testével nemcsak, hogy szerdán estig elzárta az egész medert, hanem okozott olymértű elzártyosodást, a mily még e csekély vízben is alig fordult elő; ez okozta aztán, hogy a hajók a volt mélységhez mérten megrakva ott összetömörültek és pedig elég tisztességes számban 37-en, e között 12 dunagőzhajózási, 9 magyar államvasuti, és 16 magánhajó. Hogy csetepaté és kiabálás mennyi volt, arról jobb nem is beszélnünk, hiszen ki vehetné rossz néven, ha a jó hajósok elvesztik türelmüket, midőn egy embernek ostobasága által, a többi 37 nemcsak pénz, hanem a mi annál is értékesebb a forgalomban 48 órai idővesztést szenved. — Nagy és szakadatlan 48 órai munka végre kicsiszolta azt, a mit a „Róza” rontott, és csütörtökön reggelre megszűnt a gyerekek öröme, a kik fürdés közben a legnagyobb készséggel segédkeztek a kötelek huzogatásánál. Feltűnő volt az egész expeditiónál az, hogy hírét-hamvát sem lehetett oly egyéneknek látni, a kik a folyamfelügyeletet vagy folyamrendészetet volnának hivatva képviselni.

*
Női kereskedelmi tanfolyam Temesvárott. Említettük már, hogy ez évi október hó 1-én Temesváron, az ottani állami felsőbb leányiskola mellett, női kereskedelmi tanfolyam nyílik meg, melyre szeptember hó 20-ig lehet jelentkezni a temesmegyei kir. tanfelügyelőségénél. A felvételi feltételek a következők: Felvétetnek 18 évesnél nem idősebb oly leánynövendékek, kik a felsőbb leány- vagy polgári leányiskola negyedik vagy a felső népiskola második osztályát

sikerrel végezték, esetleg azt, hogy megfelelő előképzettséggel bírnak, felvételi vizsgálatot igazolják. Kivételesen — miniszteri engedéllyel — 18 évesnél idősebbek is felvehetők. A felvételi vizsgálat tárgyai: magyar nyelvtan és fogalmazás, a számtanból a négy alpművelet egész és tört számokkal, a hármasszabályhoz tartozó műveletek és a lányszabály, a földrajzból, különösebben Európa, Ázsia és Amerika földrajza. A felvételi vizsgálatért 10 frt fizetendő. A nyolcz hónapra terjedő tanfolyamra tandij címén 60 frt három egyenlő részletben, t. i. a beiratás alkalmával, továbbá január és márczius hó 1-jén leszen fizetendő. Tandijmentesség nincs. A tanítást férfi tanítók teljesítik, azonban a tanítási órákon egy felügyelő tanítónő is mindenkor jelen lesz. A tanfolyamba csak 30 növendék vétetik fel. Az 50 krros bélyeggel ellátott kérvényhez csatolandó: 1. Születési bizonyítvány 2. Iskolai bizonyítvány. 3. Erkölcsei bizonyítvány. A fentebb említett határidőn túl jelentkezők csak azon esetben vétetnek fel, ha már felvettek száma a 30-at még nem érte el.

*
Uj fogorvos Temesvárott. Temesvárott közelebb fogászati műtermet nyitott dr. Laufer S fogorvos, ki a bécsi és budapesti fogászati klinikán nyerte kiképzését és tudományos képzettségénél, s ritka ügyességénél fogva gyorsan közkedvelté lett. Ez okból ajánljuk olvasóink figyelmébe a lapunk mai számában megjelent hirdetését.

Tudomásul.

Mindenek előtt megjegyezve, hogy a „Va-árnap” című hetilap nem a „Torontál” kiadóinak megrendelése, s így a „Torontál”-nak nem is köteles melléklete, a kiadóimmal fenntartandó békés egyetértés megóvhatása tekintetéből, értesitem mindazokat, a kik e külön iapra előfizettek, hogy azt egyenkint, vagy nagyobb összegben nálam bármikor átvehetik, mert ha én azt posta útján küldöm szét, akkor az 1 frt előfizetési díj mellett ajándékul kell hogy juttassam az előfizetőknek.

N.-Becskekerek, 1891. szept. 12.

Lauka Gusztáv.

Törvéyszéki csarnok.

A nbecskereki kir. törvéyszék végtárgyalásainak sorrendje. Szeptember hó 14-én: Ifj. Aladzs Janó, súlyos testi sértés. — Gabriel Mihály, súlyos testi sértés. — Szekulits Sándor, súlyos testi sértés.

Szeptember hó 9-én: Salmann Dominik és társa, súlyos testi sértés. — Nedeikovits Pál és társa, sikkasztás. — Vujatov Rada és társai, lopás.

*
A temesvári lottópör utolsó felvonása tegnap játszódott le Temesvárott, a kir. törvéyszéknél, a hol Mály törvéyszéki elnök hirdette ki az elítéltek előtt a legfelsőbb bíróság ítéletét. Ez ítélet értelmében tudvalevőleg Farkas és Szobovics 4, Püspöki 4 és fél, Telkessyné pedig másfél évet fog tölteni a börtönben, s ha kegyelmezés vagy feltételes szabad lábra helyezés nem következik be, ugy Farkas 1895 február 18-án, Püspöki 1894 aug. 18-án, Szobovics 1894 febr. 18-án és Telkessyné 1892 szeptember 10-én hagyja el a börtönt. Az ítélethirdetés után az elnök kérdésére az elítéltek kijelentik, hogy az ítéletet megértették. A kir. ügyész indítványára az elnök megkérdezte őket, hogy fogságuk idejére kit kívánnak gyámul gyermekeik és gondnokul vagyonuk mellé. Farkas kijelentette, hogy részéről

nem forog fen ily intézkedés szükségessége. Hason értelemben nyilatkoztak Püspöki, Telkessyné és Szobovics is. Az elnök erre a tárgyalást befejeztetnek nyilvánította, s a kir. ügyész intésére a most már jogerősen elítélteket kivezették a teremből. Farkast, Püspökyt és Szobovicsot legközelebb valószínűleg átszállítják a szegedi kerületi börtönbe. A négy elítelt csütörtökön délben megkapta a rendes rabruhát. Farkas, Püspöki és Szobovics szomoruan öltötte fel a durva rabruhát. Telkessyné — ki ezért feketébe volt öltözködve, mert néhány nap előtt föblelte magát husz éves fia, ki jegyzősegéd volt — hangosan zokogott, midőn föl kellett cserélnie a fekete ruhát a rabruhával. Az ítélethirdetés egyik további következménye az is, hogy mátol fogva rabkosztot kap mind a négy és elvesztették kényelmes czelláikat, hol saját ágyneműiken aludtak.

GAZDASÁG.

A világ buzatermése és buza-fogyasztása.

A nevezetesebb gabonatermelő és fogyasztó államokban működő cs. és kir. konzulátusok a földmivelésügyi ministerium által a folyó évben is felszólítottak, hogy a termésről, kiviteli feleslegről vagy kiviteli szükségletéről lehetőleg megbízható adatokat terjeszsenek elő. Ezen jelentések és az országban működő állandó gazdasági tudósítók jelentései alapján, a világ buzatermésének és szükségletének becslési eredményeit a földmivelésügyi ministerium a következőkben bocsájtja nyilvánosságra, megjegyezvén, hogy ezen adatok inkább csak tájékozásul szolgálnak s a tényleges eredmények ezekről többé-kevésbé eltérhetnek.

Egész Európában az időjárás a tavasz eleje óta nagyon szeszélyes volt. a sok eső és hűvös időjárás miatt a gabonavetések mintegy 2-4 héttel visszamaradtak fejlődés tekintetében és így az aratás is általában a rendesenél jóval később kezdődött. Az időjárás kedvezőtlen volta, de főleg az őszi rosz teletelése, az ideit termés-eredményt Európában jelentékenyen csökkentette; a tavaszi gabonavetés sem sikerült úgy, mint máskor normális körülmények között, ebben is sok helyen, a gyenge hozamoknál fogva, hiány mutatkozik. Amerika és Kelet-India kivételt képeznek, itt a termés jól sikerült. Az észak-amerikai Egyesült-Államokban, a hol, mint ezt később látni fogjuk, valószínűleg az ideit buzatermés lesz a legnagyobb, mely ott e században eddig elérhető volt.

Megjegyezzük, hogy ezuttal európai Törökország az exportáló államok sorából kiesik, Oroszország pedig a mint alább kimutatjuk, mint exportáló állam alig jöhet tekintetbe.

A nevezetesebb buzatermelő és fogyasztó államok közül a buzabevitelre szoruló a következők: Nagy-Britannia, Franciaország, Németország, Olaszország, Németalföld, Svájc, Belgium, Dánia, Norvégia, Svédország, Spanyolország, Portugália, Európai-Törökország és Ausztria.

Felesleg felett rendelkeznek: Orosz-

ország, Magyarország, Románia, Bulgária és Kelet-Rumélia, Szerbia, az észak-amerikai Egyesült Államok, Kelet-India, Kanada, Egyiptom és Ausztrália.

A világ buzatermése a f. 1891-92. campagne-ra a szükségletet fedezni aligha képes; a hiány tetemes 28—32 millió hektoliterre = 22—25 millió métermázsára rug.

A szükséglet emelkedik azért is, mert a kenyérnek való második termény a rozs, Európában szintén rosszul sikerült, s az ideai terméseredmény 30—25% kal gyengébb, mint rendszer középszerű éveken, s körülbelül 30%-kal, mint tavaly volt.

Az ideai buzatermés 725—736 millió, a rozstermés csak 350—360 millió hektoliter — és így a tavalyi termés-eredményénél a buzatermés körülbelül 44—50, a rozs pedig mintegy 90—100 millió hektoliterrel kisebb.

Nemcsak a termés nagysága érvényesül az átalakulásoknál, hanem még egy fontos tényező is: ugyanis a múlt évek terméséből fenmaradt készlet.

A készletek ha nagyok, gyenge középszerű termés mellett is képesek megakadályozni az árak emelkedését, minthogy azonban az ideai készletek a tavalyi termésből világszerte oly csekélyek, hogy számot alig tesznek, ez a faktor az ideai gabonatermés értékesítésénél aligha jöhet tekintetbe, annál fogva a gabonát szükségelő államok csakis a folyó évi termés eredményével számolhatnak.

Európában csakis Franciaországban és Magyarországon állott még rendelkezésre csekély mennyiségű készlet, egyebütt alig tett ki a gabonakészlet néhány millió hektolitert. Tavaly az ellenőrizhető készletek nagysága Európában fölül volt a 25 millió hektoliteren, a folyó évben a készletek már júliusban is alig tettek ki 10—12 millió hektolitert.

Összegezve az elmondottakat, arra a következtetésre juthatunk, hogy az ideai gyenge termés a csekély készletekkel a kínálatot tetemes mérvben fogja csökkenteni, ellenben a keresletet hosszabb ideig állandósítja s a több évnek jó termései után lehet feltenni, hogy az árak csökkenni fognak. De nem lehetetlen, sőt valószínűnek tartjuk, hogy oly alacsony árak, mint a milyenek még csak néhány év előtt is voltak, a szaporodó népesség és a buzaterületek megállapodása következtében nem lesznek.

KÜLÖNFÉLÉK.

A gyümölcsfák trágyázása. A gyümölcsfák téli trágyázására Wagner tanár a következőket ajánlja: Novemberben vegyünk 50 százalékos klorokáliumot és 20 százalékos szuperfoszfátot (mindkettőből egyenlő mennyiséget) keverjük össze és hintsük ki a fa tányérjára s aztán a közönséges istálló trágyával ássuk alá. Februárban hintsünk a gyümölcsfa tányérjára chilisalétromot, de azt ne ássuk alá, mert az esővíz ugyanis a gyökerekhez juttatja. A mennyiben a fák alatt vagy kordonfák mellett utak visznek, ezekre is hinthetünk chilisalétromot. A fenti keverékből egy nagy fának a megtrágyázására 1 kilót, a chilisalétromból 1/2 kilót veszünk. Kisebb fák alá aránylag kevesebbet hintünk; nedves talajra a chilisalétromnak fele is elég.

Nagyobb gula- vagy redélyfa trágyázására a keverékből 250 grot, a chilisalétromból 150 grot veszünk; nagyobb kordonfának trágyázására a keverékből 60 grmot, a chilisalétromból 40 grammot. Diszfákat és bokrokat ugyanígy trágyázhatunk meg. Ha a gyümölcsfák sok fát és levelet fejlesztenek s a mellett aránylag terméketlenek, akkor a chilisalétromot el lehet hagyni; ellenben ha fa- és lombhajtása gyenge s kevés gyümölcs terem valamely fán, akkor a chilisalétrommal késni nem szabad.

Beteg növények gyógyítása forró vízzel. A virágkedvelők gyakran tapasztalhatják, hogy virágaik egyszerre fonnyadni kezdenek. Ennek oka a legtöbb esetben a helytelen öntözés. A föld ugyanis, melyben humusz- és más savak vannak, elromlik és a gyökereket is megtámadja. Beteg növényeket rendszeresen azzal igyekeznek megmenteni, a mi sokszor sikerül is, hogy friss földbe ültetik át, de van ennél a morva-sziléziai kertészeti egyesület közleménye szerint egyszerűbb mód is a beteg növények megmentésére, mely éppen olyan hatású, de gyorsabban vezet célhoz, s abból áll, hogy a beteg növény többször 45—50 R. fokú vízzel úgy megöntözzük, hogy a víz alul kifolyik. A forró viz nemcsak a növény földjét fosztja meg savanyúságától, hanem a gyökereket újra föléleszti s a földben levő férgeket is megöli. Fikuszokon s más növényeken tettek kísérleteket, s mind pompásan sikerültek. A földet, miután felülete megszáradt, viázva megfurfaljuk, fellazítjuk, s miután nagyon leülepedett, egy kis friss földet teszünk rá. A nevezett egyesület végül azt tanácsolja, hogy a mázos cserepeket mellőzzük, mert azokon a levegő át nem hatolhatván, a föld nagyon hamar elromlik bennök.

Fordítva ültetett növények. A „Centralblatt für das gesammte Forstwesen“ szaklap szerint, helyenkint állítólag léteznek ol. idős fák, melyekhez az a monda fűződik, hogy jelenlegi ágai eredetileg gyökerek voltak. Ennek felderítése s illetőleg azon növényéletteni szempontból minden esetre igen érdekes kérdés megoldása érdekében, vajjon képesek-e a fák vagy más növények életben maradni, ha megfordítva t. i. gyökereikkel fölfelé állítva akként ültetnek el, hogy koronájuk s illetve száruk a földbe kerüljön? Kny botanikus 1884. évben néhány, mintegy 3 1/2 m. magas vadszőlőt (Ampelopsis quinquefolia) és borostyánt oly módon ültetett el, hogy a törzseknek ugy a csucsa, mint az alsó része a talajba jutott középső része ellenben abból kiemelkedett. Az 1885. év tavaszán midőn a földbe ázott csucok már gyökereket hajtottak, a kísérlet tárgyát képező minden egyes növény ivalaku összekötő törzsrésze a legmagasabb ponton ketté vágatott. Ettől kezdve tehát mindenik növénynek természetesen álló és fordítva beásott fele teljesen különálló egyedeket képezett. Az első évben a fordítva álló egyedek közül két példány tönkre ment. A többiek azonban — 12 példány vadszőlő és 14 példány borostyán — vitorán nőttek tovább s a múlt évben még életben voltak. A további megfigyelések azon eredményre vezettek, hogy az illető növényeken a belső átalakulás teljesen még nem ment végbe. Nevezett botanikus azonban folytatja ez irányban is kísérleteit a még meglevő fordítva ültetett vadszőlő és borostyán példányokon. Nem volna érdektelen eme kísérleteket könnyen gyökerező faneinkkel, mint fűz és nyárfával, eszközölni.

Egy népszerű. A „Moll-féle francia borszesz és só“ által a betegeknek egy ép oly gyógyhatású, mint olcsó szer nyújtatik köszvényes és csúszos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 90 kr. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész s cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. 2

Felelős szerkesztő: Lauka Gusztáv.
Főmunkatárs: Kp. Kovács László.

Hirdetések.

7066. sz. kig. 1891.

(349—3.1)

Pályázati hirdetés.

Torontálmegyébe kebelezett Tör. Kanizsa község székhelylyel szervezett körállatorvosi állás betöltése céljából, mely körhöz Jozefova, Szanád és Szerb-Keresztur községek tartoznak — ezennel pályázatot hirdetek.

Az állással 500 frt fizetés és 100 frt lakbér nemkülömben a megyei törvényhatóságnak f. évi 1075/28155. sz. határozatában megállapított eljárási díjak vannak egybekötve.

Felhívom a pályázni kívánókat miszerint az állatorvosi oklevél s eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonylatokkal felszerelendő kérvényeiket az alább megjelölt választási határnapot megelőzőleg benyújtsák, megjegyeztetvén, hogy az 1888. évi VII. t. cz. 133 §-ában jelzett tisztvi vizsgát letette állatorvosok a kijelölésnél előnyben részesítettnek.

A körállatorvosnak a vonatkozó községi határozatokban szabályozott teendői a törökkanizsai szolgabírói hivatalnál a hivatalos órák alatt betekintethők s ugyanott fog a választás folyó évi október hó 15-én reggel 9 órakor megejtetni.

T. Kanizsán, 1891. szeptember hó 6. án.

Tallán Emil, főszolgabíró.

3971. sz. 1891.

(341—3.2)

Hirdetés.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi min. kir. ministerium f. évi márczius hó 20-án 17493. II sz. alatt kelt magas rendeletével a temesbégavölgyi vízszabályozási társulat által az O-Bega-Beregszó csatorna balparti 51 kilométernél építendő gátörklakhoz Csene község határában szükségelt földterületekre nézve 1890. évi december hó 22-én tartott kisajátítási eljárás alkalmával hozott határozatot megsemmisítvén, a bizottságot új eljárásra utasítja, minek folytán a tárgyalás f. évi szeptember hó 22-én d. e. 10 órakor Szerb-Csene községében (község-házánál) fog megtartatni.

Felhívtnak tehát az érdekelt felek, hogy fenti időre kitűzött tárgyaláson annál inkább megjelenjenek, minthogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajz és összeírás Szerb-Csene község-házánál 15 napi közszemlére kitétettek.

N. Becskerek, 1891. augusztus 28-án.

Torontálmegyei közigazgatási bizottság.

Univ. Med.

Dr. Laufer S. fogorvos

rendel d. e. 9—12, d. u. 3—6.

Temesvárrott

Belváros, ezelőtt Trombitás,

Lonovits-utcza 6. sz. a.,

a Hungária-szállodával szemben.

Arany-, amalgamgyök-tömések, fogszorok legpontosabban készíttetnek.

(347—3.1)

Egyéves önkéntesek

teljes felszerelésit

legelegánsabban és legizlésteljesebben

elkészíti

(319 3.3)

Grünbaum Vilmos

Nagy-Becskereken, Hunyady-utcza.

Pályázati hirdetés.

Basahid községben megüresedett jegyzői állás betöltése céljából a választás folyó évi szeptember hó 28-án d. e. 10 órakor Basahid község-házánál meg fog tartatni.

Ezen állással 600 frt évi fizetés, szabad lakás házkerttel és a községi szabályrendeletben megállapított magánmunkálati díjak élvezete van összekötve.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. értelmében felszerelt kérvényeiket a választást megelőző napig ezen szolgabírósnál nyújtsák be.

Nagy-Kikindán 1891 augusztus 27-én

Bakalovich Ágost, főszolgabíró.

3664. sz. 1891.

(336-33)

Hirdetés.

A nagyméltóságú közmunka- és közlekedési m. kir. ministerium f. é. augusztus hó 5-én 50068.-II. sz. a. kelt magas rendeletével a felső-torontáli ármentesítő társulat által, töltés belebuzás céljából, Gyála község határában elfoglalt földterületekre nézve a kisajátítási eljárást elrendelvé, a tárgyalás f. évi szeptember hó 15-én délután 9 órakor Gyála községében (község-házánál) fog megtartatni.

Felhivatnak tehát az érdekeltek, hogy fenti időre kitűzött tárgyaláson annál inkább megjelenjenek, minthogy a bizottsága kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekeltek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajz és összeírás Gyála község-házánál 15 napi közszemlére kitétek.

N.-Becskekerek, 1891 augusztus 23 án.

Főispán szabadságon:

Rónay s. k.,
kir. tanácsos, alispán.

3197. sz. kig. 1891.

(350-3.1)

Pályázati hirdetés.

Szerb-Ellemér községben a jegyzői állás betöltendő, ennek okából a választást f. é. október hó 10-ének reggeli 10 órájára Szerb-Ellemér község-házához kitűzöm.

A jegyzői fizetés évi 600 frt, 40 frt uti, 60 forint irodai általány, 50 frt kézbesítői és 50 frt közgyámi fizetés mint készpénzbeli járandóságok, valamint három szobából álló szabad lakás, istálló, házi és külső pótkert.

A magánmunkálatokért pedig a megye tettes törvényhatósága részéről megerősített községi szabályrendeletben megállapított díjaknak élvezete.

Mindazok, kik ezen állásra pályázni óhajtának, kötelesek az 1883. évi I. t. cz. értelmében felszerelt folyamodványaikat — annak kimutatásával — hogy a hivatalos magyar nyelven kívül a szerb nyelvet írásban és szóval birják — alólirottnál a választást megelőző napig betérjeszteni.

N.-Becskekerek, 1891 szeptember 9-én.

Bakalovich Ágost, főszolgabíró.

Rendkívül fontos találmány gyengeség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. Potentator-ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használ; még több évi gyengült v. elvesztett erő is helyreállítatik (külsőleg észrevehetetlen, garantizott ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Híres tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és alaposan kigyógyultak ezernyi hálairatai érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. Potentator alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diszkrétóval. Tartalom és származás felismerhetetlen Dr. Altmann Károly, Wien, VII., Mariahilferstrasse Nr. 70. Felvilágosító röpiratok kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek. (255 13.11)

! Pénz !
földekre és házakra a legolcsóbb kamatok mellett
a legkisebb összegtől a legmagasabbig
közvetítetik.

A visszafizetés tetszés és tehetség szerint történhetik.

Pontos és gyors keresztülvezetés felett mindenki meggyőződve lehet és szolgálok minden e szakmába vágó felvilágosítással bérmentve.

Együttal ajánlom magamat mindennemű állami és magánsorsjegyek, arany és ezüst pénzek, idegen bankjegyek méltányos bevásárlása és eladására, nemkülönben mindennemű szelvények beváltására.

Igérvények minden huzásra. Részletlevelek valamennyi sorsjegyekről.

I. nagybecskereki váltó- és bizományi üzlet

Kadelsburger L.

(6-30.20)

Tavaszi
gyógyítás
Nyári
gyógyítás
Őszi
gyógyítás
Téli
gyógyítás.

MOLL-FÉLE SEIDLITZPOR

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok, gyomorgörcs, gyomorégés, nyálk, székrekedés, májbajok, vértolulás, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek. — Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt. — Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerházaiban. MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9. — Szétküldés naponta utánvét mellett. Két doboznál kevesebb nem küldetik. (8-48.34)

Elismerés MOLL A. urnak Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívélyes „Isten fizesse meg“ -et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel Steinko P. J., lelkész Honnetschlagban.

Csak akkor valódi

ha minden dobozon a gyár-jegy, egy sas és MOLL A. sokszorosított czége látható.

Legjobb
bedörzsölő
szer
köszvény
csúz
és minden
meghűlési
betegségek
ellen.

**MOLL-FÉLE FRANCIA
BORSZESZ ÉS SÓ**

mindennemű testfájdalmak és bennulásnál; burogatás alakjában minden sérelem és sebnél, dagasztatok, gyulladáskor. Belsőleg vízzel vegyítve hirtelen roszszulét, hányás, kolika és hasmenésnél. — Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. — Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerházaiban. — MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9. — Szétküldés naponta utánvéttel. — Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urnak Bécsben.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál. Mély tisztelettel Hornof, lelkész Micholupban.

Nagy-Becskeveken kapható Kellner József, Kovács Sándor és Moczkovcsák Dezső gyógysz. uraknál.

Csak akkor valódi

ha minden üveg MOLL A. védjegyet és aláírását viseli.

Bedörzsölésül sikeres

használati utasítással, csúz,

sebnél, dagasztatok, gyulladáskor.

Belsőleg vízzel vegyítve hirtelen roszszulét, hányás,

kolika és hasmenésnél. — Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. — Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerházaiban. — MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9. — Szétküldés naponta utánvéttel. — Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urnak Bécsben.

Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál. Mély tisztelettel Hornof, lelkész Micholupban.

SCHLICK-féle vasöntöde és gepgyár
részvénytársaság
BUDAPESTEN.

Gyár és irodák:
VI., külső Váci-ut 1696-99.
(100-24.23)

Városi iroda és raktár:
VI., Podmaniczky-utca 14.

Ajánlja kitűnő és szilárd szerkezetű

gőz- és járganycséplő - k születeit

és számos első
díjakkal kitüntetett

szab. SCHLICK-féle 2- és 3-vasu ekéit
és szab. mélyítő-ekéit, eredeti SCHLICK
és VIDATS-féle egyvasu ekéit, — talaj-
mívelő eszközeit, boronáit és rögtörő
hengereit, valamint

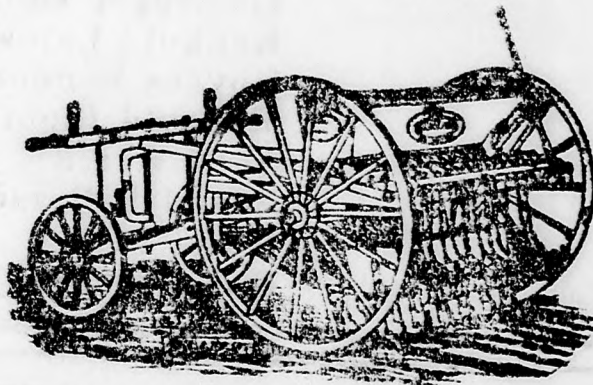
Schlick-féle szab. „Haladás“ sorbavetőgépeit.

Készletben vannak továbbá: gabonatisztító
rosták (BAKER és VIDATS-rendszer), takarmánykészítő
gépek, tengeri morzsolók és darálók, szab. Jókay-féle
„Hungária“ darálógépek erőhajtásra, őrlőmalmok és
olajmalomrendezések, eredeti amerikai kévekötő és
marokrakó aratógépek és fűkaszalógépek, szállítható
mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek.

Legjutányosabb árak.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

1107. sz. kig. 1891.

(343-3.2)

Árlejtési hirdetés.

Csenta (Leopoldova) községelöljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy egy 11928 frt 57 kr-ra előirányzott községi iskola felépítésére a nyilvános szóbeli és zárt ajánlati árlejtésre határnapul f. évi szeptember hó 15-ik napjának d. e. 9 órája tüzetik ki.

Ezen árlejtésen részt venni óhajtok kötelesek a 11928 frt 57 kr. kikiáltási árnak 5 százalékát készpénzben óvadékként az árlejtést vezető kezeihez letenni.

Közelebbi feltételek, valamint a tervek és költségvetések a hivatalos órák alatt a községi jegyzői irodában betekintheők.

A zárt és kellő bélyeggel ellátott ajánlatok a szóbeli árlejtés megkezdése előtt az árlejtésvezető kezeihez adandók át, mert később érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Csentan, 1891. évi szeptember hó 3-án.

Nappholz Gyula, jegyző.

Vidics Antal, bíró.

Hirdetés.

Folyó évi szeptember hó 6 án kiadott „Torontál” című hetilap 36. számában foglalt 342. sz. hirdetés kapcsán értesítjük az érdeklét közönséget, hogy a N.-Beckerek-Bégapart és N.-Beckerek nknb. vasútállomáson leadásra kerülő gabonaküldemények fekbérmentes idejére és fekbér illetékére vonatkozó és előbb idézett hirdetésben foglalt határozatot a kereskedelemügyi minister 3 nagyméltósága jóváhagyta.

N.-Beckerek, 1891 szeptember hó 8-án.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága.

(348-1.1)

Egyetlen egy kísérlet mindenkit meg fog győzni arról, hogy

Zacherlin

valóban a legkitűnőbb szer minden férgek ellen,

mert, mint semmi más szer, meglepő erő és gyorsasággal „mindennemű” férget az utolsó nyomáig elpusztít. Legjobban alkalmazható és szétporolható a feltűzött Zacherlin-takarítóval.

Zacherlint nem szabad közönséges férgekporokkal felcserélni, mert Zacherlin egy egészen sajátlagos különlegesség, mely sehol és soha másképpen nem létezik, mint

lepecsételt üvegekben Zacherl J. névvel.

Aki tehát bármely port papir- vagy skatulya-csomagolásban Zacherlin helyett elvállal, az avval bizonyosan mindenkor meg van esalotva. — Valódi minőségben eladják a következő urak:

Nagy-Beckereken: Billitz János
Csada Károly
Haidegger Ödön
Konkoly Lajos
Kovács Sándor
Mangold Lipót
Nack Gyula
Prandell Rezső
Ro'sa Béla
Ro'sa Ignác

Nagy-Beckereken: Schlesinger Gerson
Schnitzler Lipót
Zimmerer Antal.
Alibunáron: Grob Lajos, gyógyszer.
B.-Szt-Györgyön: Adler Karoly.
Titelen: Jankovics M. Lázár.
Tor.-Szécsányon: Kleszky J., gyógyszer.
Módoson: Deutsch testvérek
Landgraf Henrik.
Zichyfalván: Brucker Ferencz.

(137-6.6)

Jegyzőségét kaptatjuk.

Egy a jegyzői teendőkben jártas, szorgalmas és szelid magaviseletű jegyzőségéd nálam állandó alkalmazást nyer.

Fizetés havi 16 frt és teljes ellátás, agynemün kívül; némi mellékjövdelem magánzorgalmától függ.

Az állás azonnal elfogadható. Kérvények hozám ezimzendeők.

Császtelek, 1891 szeptember 3-án.

Adám Mátyás,
közs. jegyző.

(346-2.2)

Herzl S.

Korona-szálloda.

Minden vasár- és ünneppnapon

Dreher-féle dupla márczins

berna (Beck) sör.

(321 4.4)

MÁRIACZELLI
hashajto labdacok

(pillulae laxantes mariaz.)
Aralmas anyagokból mentes, kellemes segédanyagokból készült, könnyű és az ebből keletkező hányalmoktól mentes és az emésztést elősegítő hatású. A nagy kedveltség, széles körű elterjedésük és nagy mérvű orvosi rendelések tanúsítják és a szelid hatása csikarás-és hányalmoktól mentes.

A mellékletes védjegy a valódiság bizonyítéka.
Egy doboz ára 20 Kr. Egy tükercs 6 dobozzal 1 ft. A penzük elöljáró kezébe, bérmentes postai szállítással együtt egy tükercs ára 20 Kr., 2 tükercs 3 ft., 3 tükercs 3 ft., 20 Kr.
BRADY C. Gyógyszerész, Krensterben (Morvaország).
Az alkotó részek nyilvánosságra vannak hozva.
Gyógyszertárakban kapható.

Nyomatott a kiadó Pleitz Fer. Pálnál Nagy-Beckereken.